

12η Πανελλήνια Συνάντηση Επικούρειων – Χαλκίδα, 8-6-2019 με κεντρικό θέμα:

"Οι σύγχρονοι επικούρειοι κήποι" - Δημιουργία, ύπαρξη, λειτουργία και σκοποί των σύγχρονων κήπων.

Οργάνωση και Λειτουργία «Κήπου Αθηνών»

Χρήστος Γιαπιτζάκης, Ιδρυτικό Μέλος και εκ των «Καθηγεμόνων» του «Κήπου Αθηνών»

Ο «Κήπος Αθηνών» ιδρύθηκε από λίγους φίλους της Επικούρειας φιλοσοφίας τον Ιανουάριο 2009 με σκοπό την ηθική και φυσική υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην ζωή, στην ελευθερία και εντέλει στην ευδαιμονία, μέσω της αποκατάστασης, ανάδειξης, διάδοσης και βίωσης της Επικούρειας Φιλοσοφίας στην σύγχρονη εποχή. Τον Ιανουάριο 2019 εορτάσαμε πανηγυρικά τα 10 χρόνια του Κήπου μας στο Πολιτιστικό Κέντρο "Μελίνα" του Δήμου Αθηναίων και υπό την αιγίδα του και με εγκάρδιους χαιρετισμούς από Καθηγητές Φιλοσοφίας και Ιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών και από Διεθνείς Επικούρειους φίλους που αναγνώρισαν το έργο μας, μεταξύ των οποίων και από τον Καθηγητή του Χάρβαρντ Στέφεν Γκρήνμπλαττ, συγγραφέα του βιβλίου "Παρέγκλισις, Ο Λουκρήτιος και η απαρχές της νεωτερικότητας" (βραβείο Pulitzer το 2012 και National Book Award το 2011).

Δράσεις του «Κήπου Αθηνών»

Την δεκαετία λειτουργίας του, ο «Κήπος Αθηνών» έγινε ο τόπος συνάντησης πολυάριθμων φίλων της Επικούρειας Φιλοσοφίας. Επί 8 μήνες τον χρόνο, κάθε Πέμπτη, με ελεύθερη είσοδο για το κοινό πραγματοποιήσαμε έως τώρα περίπου 250 ομιλίες με Επικούρεια θεματολογία στις οποίες ακολουθούσε επίσης ενδιαφέρουσα συζήτηση όπου συμμετείχαν όλοι οι φίλοι που ήθελαν. Όλες οι συναντήσεις μας ολοκληρώνονται με ένα μικρό φυσικό συμπόσιο που δίνει την ευκαιρία της ηδονικής αλληλεπίδρασης των φίλων. Σε κλίμα φρόνησης και φιλίας με στόχο την από κοινού μάθηση και την ελεύθερη έκφραση γνώμης, προωθήσαμε την ανάπτυξη της επιστημονικής μεθόδου του Κανόνα και την κριτική με παρρησία. Μάθαμε ο ένας τον άλλο πώς να αποκτούμε γνώση, πώς να σκεφτόμαστε και πώς να συνεργαζόμαστε ενάρετα για την κοινή ωφέλεια. Αποδοκιμάσαμε τον λαϊκισμό, τις ιδεοληψίες, τις υποκειμενικές ακροβασίες, τους ναρκισσισμούς, τους μικροπολιτικούς θεατρνισμούς και την αντικοινωνική συμπεριφορά. Δώσαμε την ευκαιρία σε κάθε άνθρωπο να εξελιχθεί από απλός παρατηρητής σε μέλος και στέλεχος του «Κήπου Αθηνών».

Η ιστοσελίδα www.epicuros.gr, που δημιούργησε το 2008 και επιμελείται το Ιδρυτικό Μέλος και εκ των «Καθηγεμόνων» του «Κήπου Αθηνών» Τάκης Παναγιωτόπουλος επί 11 χρόνια, είναι μια πλούσια βιβλιοθήκη πληροφόρησης για την Επικούρεια φιλοσοφία με αρχαία και σύγχρονα κείμενα, κυρίως στα ελληνικά αλλά διαθέτει και τμήμα στα αγγλικά. Είναι μία από τις κορυφαίες ιστοσελίδες του είδους της παγκοσμίως και την έχουν επισκεφτεί το τελευταίο ενάμισι έτος περίπου 15000 άτομα: περίπου 84% από την Ελλάδα, περίπου 8% από τις ΗΠΑ και το υπόλοιπο 8% από άλλες 64 χώρες από όλες τις ηπείρους. Ανάμεσα στα πολυάριθμα κείμενα των πηγών, αλλά και σύγχρονων, που έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα, αξίζουν να αναφερθούν τα σημαντικά έργα με επικούρειο ενδιαφέρον, που μεταφράστηκαν για πρώτη φορά στα ελληνικά από τον Λεωνίδα Αλεξανδρίδη εκ των Καθηγεμόνων του «Κήπου Αθηνών»: α) των Ρωμαίων Κικέρωνα και Σενέκα, β) των Γάλλων Ελβέτιου και Ζαν-Μαρί Γκυγιώ.

Οι φίλοι του «Κήπου Αθηνών» οραματιστήκαμε, μετά από πρόταση του Τάκη Παναγιωτόπουλου, το Πανελλήνιο Συμπόσιο Επικούρειας Φιλοσοφίας στον τόπο καταγωγής του Επικούρου την περιοχή του Γαργητού της Αθήνας, το οποίο διοργανώσαμε με κύρια ευθύνη επί 9 συνεχείς χρονιές, με την συμβολή του του Κήπου Θεσσαλονίκης και του Δήμου Παλλήνης. Πρόκειται για το μεγαλύτερο σε μέγεθος ετήσιο ελληνικό φιλοσοφικό συνέδριο με 350-400 συμμετέχοντες και το μοναδικό παγκοσμίως ετήσιο Επικούρειο συνέδριο, το οποίο χαιρετίζουν κάθε χρόνο διεθνείς φίλοι της Επικούρειας φιλοσοφίας μεταξύ των οποίων ήταν και ο διάσημος συγγραφέας και Καθηγητής του Στάνφορντ Ίρβιν Γιάλομ. Επιπλέον, επιμεληθήκαμε με ιδιαίτερη φροντίδα επί σειρά ετών την έκδοση των Πρακτικών του Πανελληνίου Συμποσίου, προσφέροντας στο κοινό περισσότερες από 3000 σελίδες φιλοσοφικού στοχασμού πολλών φίλων της Επικούρειας Φιλοσοφίας. Αυτή η ενέργεια αύξησε το κύρος του Συμποσίου στους ασχολούμενους με την φιλοσοφία στην χώρα μας, καθώς σύμφωνα με σχετικό αρχείο που διατηρεί Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης, τα επικούρεια κείμενά μας αντιπροσωπεύουν περίπου το 10% της συνολικής φιλοσοφικής παραγωγής, που είναι δημοσιευμένη στα ελληνικά την τελευταία δεκαετία.

Από το 2015, επί 4 συνεχείς χρονιές έχουμε διοργανώσει στον «Κήπο Αθηνών» τα μαθήματα “Εισαγωγής στην Επικούρεια Φιλοσοφία”, μετά από πρότασή μου, που έχουν παρακολουθήσει και έχουν λάβει σχετικές βεβαιώσεις 88 άτομα, μετά από εξετάσεις. Στους μαθητές χορηγείται το 300 σελίδων βιβλίο “Μαθήματα Επικούρειας Φιλοσοφίας στον Κήπο Αθηνών” με αρχαίες πηγές και σύγχρονα κείμενα. Το βιβλίο αυτό, που είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα epicuros.gr σε μορφή pdf, χορηγείται στους φοιτητές της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών ως βιβλίο αναφοράς για την Επικούρεια Φιλοσοφία.

Στον «Κήπο Αθηνών» μελετάμε επί πολλά χρόνια σε βάθος κάθε αρχαία πηγή της Επικούρειας φιλοσοφίας, αλλά και την πρόσληψή της ανά τους αιώνες, ώστε να αναπτύξουμε κριτική σκέψη σύμφωνα με τον Κανόνα για να κατανοήσουμε την ουσία της φιλοσοφίας του Επίκουρου και να την εφαρμόσουμε αφενός ψυχοθεραπευτικά στην καθημερινότητα και αφετέρου, με την ιστορική γνώση, να αποφύγουμε οποιαδήποτε λάθος ερμηνεία έγινε σε άλλες εποχές ή γίνεται ακόμη και σήμερα. Ακούμε με έκπληξη όσους ισχυρίζονται ότι τα επικούρεια κείμενα είναι λίγα και εύκολα για να τα διαβάσει κάποιος, οπότε αυτό που έχει σημασία είναι να εκφράζει ο καθένας την άποψή του για το σήμερα. Για εμάς αυτός είναι ένας επιφανειακός εκλεκτικισμός, χαρακτηριστικός του μεταμοντέρνου υποκειμενισμού που κυριαρχεί στην χώρα μας και διεθνώς. Όμως, ο υποκειμενικός εκλεκτικισμός δεν έχει καμία σχέση με την επιστημονική αντικειμενικότητα του επικούρειου Κανόνα και βέβαια δεν έχει καμία ωφέλεια για το άτομο ή την κοινωνική ομάδα, καθώς “δεν θεραπεύει κανένα ανθρώπινο πάθος” και η εγκατάλειψη της αντικειμενικής παρατήρησης οδηγεί σε ιδεολογικές συγκρούσεις.

Στον «Κήπο Αθηνών» βιώνουμε την ηδονή της σοβαρής ενασχόλησης με την Επικούρεια φιλοσοφία, μελετώντας και συζητώντας τις πηγές με ταυτόχρονη αναγωγή στην σύγχρονη επιστημονική γνώση και στην ψυχική υγεία, οπότε αποφεύγουμε τις παραληρηματικές εκθέσεις ιδεών και τις επιφανειακές αερολογίες. Για αυτούς τους λόγους έχουμε κερδίσει την εκτίμηση και την αποδοχή των Ελλήνων και Διεθνών Φίλων της Επικούρειας Φιλοσοφίας από όλο τον κόσμο, αλλά και έγκριτων Πανεπιστημιακών Καθηγητών που ζητούν να μιλήσουν στον «Κήπο Αθηνών» και στο Πανελλήνιο Συμπόσιο Επικούρειας Φιλοσοφίας. Κάποιοι από αυτούς ενθαρρυμένοι από το δικό μας ενδιαφέρον έχουν κάνει πρωτότυπες μελέτες. Για παράδειγμα, ο Καθηγητής Φιλοσοφίας Ηλίας Τεμπέλης ανέδειξε για πρώτη φορά διεθνώς την ύπαρξη αρχαίων επικούρειων κειμένων, καθώς και την συμβολή των επικούρειων απόψεων στον νεοελληνικό διαφωτισμό πριν την Ελληνική Επανάσταση του 1821.

Με την σοβαρή ενασχόλησή μας με την Επικούρεια φιλοσοφία έχουμε κερδίσει την εκτίμηση όσων έχουν νου και γνώση, όπως λέει ο Διογένης Οίνοανδέας. Αυτός είναι ο λόγος που δύο δικά μου επικούρεια βιβλία έχουν εκδοθεί από τις έγκριτες εκδόσεις Θύραθεν της Θεσσαλονίκης, που ως γνωστόν έχουν εκδώσει πολλά σπουδαία επικούρεια κείμενα. Η ευρεία αποδοχή της πολυετούς προσφοράς μας στην ελληνική κοινωνία προκάλεσε την πρόσκλησή μου από το 2016 να διδάξω Επικούρεια φιλοσοφία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών σε προπτυχιακούς φοιτητές Φιλοσοφίας και Ψυχολογίας και στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα για την Διαχείριση του Στρες της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Αυτές βέβαια δεν είναι προσωπικές μου επιτυχίες, αφού η φιλοσοφική πρόοδός μου διαμορφώθηκε με την αλληλοδιδασκτική μέθοδο και την θετική αλληλεπίδραση με τους φίλους του «Κήπου Αθηνών».

Στο πλαίσιο του Επικούρειου διαφωτισμού που προάγει την ευδαιμονία των ανθρώπων, κατόπιν πρότασής μου αναδείξαμε το γεγονός ότι στα 54 άρθρα του Χάρτη των Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν περιλαμβάνεται το δικαίωμα στην αναζήτηση της ευδαιμονίας, που είχε καταγράψει ο Επικούρειος Τόμας Τζέφφερσον στην Διακήρυξη της Αμερικανικής Ανεξαρτησίας. Έγραψα και παρουσίασα σε Πανελλήνιο Συμπόσιο Επικούρειας Φιλοσοφίας την Διακήρυξη του Δικαιώματος της Ευδαιμονίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, την οποία υιοθέτησε ο Δήμος Παλλήνης και της οποίας μεταφράσεις σε 12 ευρωπαϊκές γλώσσες έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα eudaimonia.eu. Σε συνέχεια αυτής της προσπάθειας ανάδειξης της επικούρειας έννοιας του ανθρώπινου δικαιώματος της ευδαιμονίας, φέτος πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία στο Ζάππειο Μέγαρο, η 1η Πανελλήνια Ημερίδα Ευτυχίας “Η Ευτυχία είναι Ανθρώπινο Δικαίωμα” την Κυριακή 14 Απριλίου 2019, με συνδιοργανωτές τον «Κήπο Αθηνών» και την UNESCO Πειραιώς, με την αιγίδα του Δήμου Αθηναίων και του Δήμου Παλλήνης. Στην ημερίδα μίλησαν εκπρόσωποι του ΟΗΕ, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πανεπιστημιακοί και ευρωβουλευτές σχετικά με την δυνατότητα αναγνώρισης του Ανθρώπινου Δικαιώματος στην Ευδαιμονία από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα πρακτικά της ημερίδας θα κυκλοφορήσουν από σπουδαίο εκδοτικό οίκο της Αθήνας.

Η επικούρεια φρόνηση και φιλία στην πράξη

Όλα αυτά τα χρόνια, εμείς οι φίλοι της Επικούρειας Φιλοσοφίας του «Κήπου Αθηνών» δείξαμε στην πράξη την επικούρεια φρόνηση και φιλία προς τους Επικούρειους φίλους από την Ελλάδα, την Αυστραλία και την Αμερική. Τον Οκτώβριο 2010 οι φίλοι της Επικούρειας Φιλοσοφίας του «Κήπου Αθηνών» και του «Κήπου Θεσσαλονίκης» προσυπέγραψαν το παρακάτω κείμενο δηλώνοντας την πρόθεσή μας:

“Θεωρούμε ότι η Επικούρεια Φιλοσοφία χαρακτηρίζεται από διατύπωση απόψεων με παρρησία αλλά και με φιλική διάθεση για συζήτηση. Η επίθεση με υβριστικές κατηγορίες δεν ταιριάζει σε Επικούρειους. Οι Επικούρειοι συζητούν φιλικά, δεν βρίζουν ούτε συκοφαντούν. Οι διαφορετικές απόψεις είναι σεβαστές, αλλά πρέπει να συζητούνται με νηφαλιότητα και με παράθεση στοιχείων. Οι Φίλοι της Επικούρειας Φιλοσοφίας δεν είναι διατεθειμένοι να ακολουθήσουν τις ανοησίες των φατριών και της πολυδιάσπασης, που χαρακτηρίζουν τις πολιτικές ή τις θεολογικές ομάδες. Εκείνοι που ισχυρίζονται ότι σέβονται τον Επίκουρο, αλλά δεν σέβονται τις αρχές του περί φιλίας, ίσως θα πρέπει να το ξανασκεφτούν μήπως βρίσκονται σε λάθος χώρο. Η ενότητα των Φίλων της διδασκαλίας του Επικούρου στηρίζεται -και εννοούμε να την στηρίζουμε- στην επικούρεια φιλία”.

Εμείς οι φίλοι του «Κήπου Αθηνών» τιμήσαμε την υπογραφή μας και όλη την περασμένη δεκαετία συνεργαστήκαμε πάντα με καλή πρόθεση και φιλική διάθεση με όλους τους φίλους και ιδιαιτέρως με τους φίλους του “Κήπου Θεσσαλονίκης”, αποδεχόμενοι όλες τις προτάσεις τους για τις κοινές μας δράσεις. Τα όποια λάθη, στα οποία περιπέσαμε στα 10 χρόνια λειτουργίας, αναγνωρίστηκαν και έγιναν εγκαίρως οι διορθωτικές ενέργειες με φιλική διάθεση. Φροντίσαμε να συμπεριφερόμαστε πάντα “σαν να μας βλέπει ο Επίκουρος” και χαιρόμαστε γι’ αυτό.

Σε αντίθεση με κάποιους που παρατηρούμε ότι δυστυχώς τaráσσονται από την τοξική ψυχοπαθολογία τους, τον λαϊκισμό και τις μικροπολιτικές εμμονές τους στην ευρύτερη κοινωνία, εμείς στον «Κήπο Αθηνών» συνεχίζουμε να απολαμβάνουμε το ευδαιμονικό ταξίδι μας και να παράγουμε αντικειμενικά καταξιωμένο έργο, διαδίδοντας την Επικούρεια φιλοσοφία και φωτίζοντας όσους έχουν νου και γνώση. Χαιρόμαστε δε να βλέπουμε τους φίλους μας ανά την Ελλάδα και τον Κόσμο να απολαμβάνουν το ίδιο ή και καλύτερα την αγαπημένη μας φιλοσοφία.

Η οργανωτική λειτουργία του Κήπου Αθηνών σήμερα

Καταστατικό του «Κήπου Αθηνών»

Το τρέχον Καταστατικό Οργάνωσης και Λειτουργίας του «Κήπου Αθηνών», το οποίο είναι ανοιχτό και προσβάσιμο σε όλους, συμφωνήθηκε τον 9ο χρόνο με βάση την επικούρεια παράδοση στα πρότυπα του αρχαίου Κήπου Αθηνών σύμφωνα με τις πηγές και τους αρχαίους επικούρειους όρους, την φρόνηση, την φιλία και την πολυετή εμπειρία λειτουργίας του «Κήπου Αθηνών». Σύμφωνα με το Καταστατικό του «Κήπου Αθηνών»:

1. Ηγεμόνας του «Κήπου Αθηνών» θεωρείται διαχρονικά ο Επίκουρος. Καθηγεμόνες του «Κήπου Αθηνών» θεωρούνται οι βοηθοί καθηγητές του Επικούρου στην διάδοση της Επικούρειας Φιλοσοφίας (κατά αντιστοιχία με τους πρώτους Καθηγεμόνες Έρμαρχο, Μητρόδωρο και Πολύαινο).

2. Οι εκδηλώσεις του «Κήπου Αθηνών» είναι ανοικτές στην κοινωνία και σε κάθε δυναμικό ενδιαφερόμενο ο οποίος ονομάζεται “Ακροατής”. Εφόσον ένας Ακροατής α) συμμετέχει τακτικά επί οκτάμηνο στις εκδηλώσεις του “Κήπου Αθηνών” και β) εκφραστεί επανειλημμένα με φιλικό τρόπο για την Επικούρεια Φιλοσοφία, αναγνωρίζεται ως μέλος του «Κήπου Αθηνών» και ονομάζεται “Φίλος”.

3. Εφόσον ένας Φίλος αποδείξει ότι α) γνωρίζει σε καλό επίπεδο την Επικούρεια Φιλοσοφία εκφράζοντας σε ομιλίες και κείμενα τις απόψεις της χωρίς διαστρέβλωση και β) συμπεριφέρεται με φιλικό και ενάρετο ήθος στους Φίλους, τα οποία και αποτελούν αντικειμενικά κριτήρια, τότε αναγνωρίζεται ως μέλος του Συμβουλίου του «Κήπου Αθηνών» και ονομάζεται “Εταίρος”. Ο Εταίρος μπορεί να εκπροσωπήσει τον «Κήπο Αθηνών» για ένα συγκεκριμένο έργο (πχ Επιστάτης, Ταμίας), μετά από ανάθεση από το Συμβούλιο των Εταίρων.

4. Εφόσον ένας Εταίρος αποδείξει ότι α) εκφράζει την Επικούρεια Φιλοσοφία χωρίς διαστρέβλωση, β) συμπεριφέρεται με φιλικό και ενάρετο ήθος στους Φίλους και γ) έχει προσφέρει σημαντικό έργο στον «Κήπο Αθηνών» και στην ανάδειξη της Επικούρειας Φιλοσοφίας, τα οποία και αποτελούν αντικειμενικά κριτήρια, τότε αναγνωρίζεται ως Καθηγεμόνας. Εκτός από την συμμετοχή του στο Συμβούλιο των Εταίρων του «Κήπου Αθηνών», ο Καθηγεμόνας θεωρείται δικαιωματικά ως εκπρόσωπος του «Κήπου Αθηνών».

5. Το Συμβούλιο των Εταίρων του «Κήπου Αθηνών» αποφασίζει για θέματα οργάνωσης και λειτουργίας του «Κήπου» και απαρτίζεται από τους Καθηγεμόνες και τους Εταίρους. Ο αριθμός των Καθηγεμόνων και των Εταίρων είναι ανοικτός και εξαρτάται από την προσωπική αξία και την παρατηρήσιμη προσπάθεια κάθε Φίλου της Επικούρειας Φιλοσοφίας, καθώς και από την αποδοχή του.

Ταῦτα οὖν καὶ τὰ τούτοις συγγενῆ μελέτα πρὸς σεαυτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς πρὸς <τε> τὸν ὄμοιον σεαυτῶ, καὶ οὐδέποτε οὔθ' ὕπαρ οὔτ' ὄναρ διαταραχθήσῃ, ζήσεις δὲ ὡς θεὸς ἐν ἀνθρώποις. οὐθὲν γὰρ ἔοικε θνητῶ ζῶν ζῶν ἄνθρωπος ἐν ἀθανάτοις ἀγαθοῖς."

Αυτὰ λοιπὸν καὶ ὅλα ὅσα σχετίζονται με αὐτά, νὰ συλλογίζεσαι μέρα καὶ νύχτα, μόνος σου καὶ με κάποιον ὀμοίό σου καὶ ποτέ δὲν θὰ ταραχθεῖς οὔτε στὸν ξύπνιο σου οὔτε στὸν ὕπνο σου, ἀλλὰ θὰ ζήσεις σαν θεὸς ἀνάμεσα σε ἀνθρώπους. Γιατί δὲν μοιάζει καθόλου με θνητὸ πλάσμα ἕνας ἄνθρωπος που ζεῖ ἀνάμεσα σε ἀθάνατα ἀγαθὰ.

Απόσπ. Από την Επιστολή στον Μενοικέα, σε απόδοση του Λεωνίδα Α.Αλεξανδρίδη (Δ.Λ.Ι 135)